

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

2004 m. balandžio 30 d. Nr. 1020-15-49
Vilnius

Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolės Finansinio audito 2-ojo departamento direktorės V.Atraškienės 2002-05-21 pavedimu Nr.1020-15, vyresnioji valstybinė auditorė V. Jasevičiūtė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijoje atliko finansinį auditą.

Audito užduotis

Audituojamas subjektas –Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (toliau - Ministerija), adresas Gedimino 30/1, 01104, Vilnius, identifikavimo kodas 8860495.

Auditauta Ministerijos 2003 metų suvestinė finansinė atskaitomybė: išlaidų sąmatų vykdymo 2004-01-01 balansas (Forma Nr.1); biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitos (Forma Nr.2) ir kitos apyskaitos (Formos Nr. 3-1, 3-5, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14).

Taip pat buvo audituotos žemiau nurodytos Ministerijai pavaldžios įstaigos:

1. Marijampolės rajono apylinkės teismo hipotekos skyrius, adresas: Kauno g. 8, 68176 Marijampolė, identifikavimo kodas 8870712;

2. Alytaus rajono apylinkės teismo hipotekos skyrius, adresas: Dariaus ir Girėno g. 17, 62137 Alytus, identifikavimo kodas 8870708;

3. Kauno miesto apylinkės teismo hipotekos skyrius, adresas: Gruodžio g. 12, 44291 Kaunas, identifikavimo kodas 8870727;

4. Ukmergės rajono apylinkės teismo hipotekos skyrius, adresas: Kęstučio a. 1, 20114 Ukmergė, identifikavimo kodas 8873047;

5. Ignalinos rajono apylinkės teismo hipotekos skyrius, adresas: Laisvės g. 62, 30117 Ignalina, identifikavimo kodas 8873028;

6. Utenos rajono apylinkės teismo hipotekos skyrius, adresas: J.Basanavičiaus g. 65, 28240 Utena, identifikavimo kodas 8870803;

7. Panevėžio miesto apylinkės teismo hipotekos skyrius, adresas: Laisvės a. 1, 5300 Panevėžys, identifikavimo kodas 8870746;

8. Šiaulių miesto apylinkės teismo hipotekos skyrius, adresas: Vilniaus g. 247, Šiauliai, identifikavimo kodas 8870765;

9. Klaipėdos miesto apylinkės teismo hipotekos skyrius, adresas: I.Kanto g. 8, 92235 Klaipėda, identifikavimo kodas 8870731;

10. Tauragės rajono apylinkės teismo hipotekos skyriuje, adresas: Stoties g. 25 a, 72303 Tauragė, identifikavimo kodas 8870784.

Šio finansinio audito tikslas – nustatyti ar Ministerijos pateiktos finansinės ataskaitose pateikiama išsami, teisinga, tikra bei tiksli informacija, ir ar jos sudarytos, remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais bei atlikti sandorių auditą, apimančių teisės aktų laikymosi priežiūrą.

Ši atskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos, biudžeto projekto bei ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančių turtą, dalis.

Atskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas audito išvadoje, kuri bus pateikta Valstybinio audito reikalavimų nustatytu laiku.

Audituojamuoju laikotarpiu Ministerijai vadovavo teisingumo ministras Vytautas Markevičius, už buhalterinę apskaitą atsakinga Finansų departamento direktorė Gertrūda Tumelienė.

Audito atlikimo tvarka ir įstaigos finansinės veiklos rezultatai

Finansinis auditas atliktas pagal valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr.V-26 “Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo” patvirtintus Valstybinio audito reikalavimus (Žin., 2002, Nr.20-790).

Ištyrę vidaus kontrolės aplinką bei rizikos faktorius, susijusius su Ministerijos veikla ir apskaitos sistemomis, parengėme darbo užmokesčio ir įmokų socialiniam draudimui, Kitų išlaidų darbams, prekėms ir paslaugoms, ilgalaikio turto apskaitos sričių programas bei atlikome sandorių auditą, apimančių teisės aktų laikymosi priežiūrą. Audito metu taip pat patikrinome Išlaidų sąmatų vykdymo 2004-01-01 balanso likučius ataskaitinio laikotarpio pabaigai, Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2004-01-01 apyskaitos duomenis, kitų, Ministerijos pateiktų finansinės atskaitomybės formų rodiklių teisingumą. Audito metu surinkome įrodymus audito nuomonei pareikšti.

Ministerijos veikla 2003 m. organizuota vadovaujantis parengtu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 31 d. nutarimu Nr. 143 aprobuotu Ministerijos 2003-2005 metų strateginiu veiklos planu, kuriame numatytiems strateginiams tikslams įgyvendinti Ministerija 2003 metais vykdė 16 programų. Lietuvos Respublikos 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių

biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (2002-12-10 Nr.IX-1227 su vėlesniais pakeitimais) Ministerijai buvo patvirtinta 35352,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, iš jų paprastosioms išlaidoms - 26826,0 tūkst.Lt, t.sk. darbo užmokesčiui – 10617,0 tūkst.Lt bei 8526,0 tūkst.Lt nepaprastosioms išlaidoms.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 21 d. nutarimu Nr.62 “Dėl 2003 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo” (su vėlesniais pakeitimais) valstybės biudžeto asignavimai paskirstyti Ministerijos vykdomoms programoms:

Programų kodai	Programų pavadinimai	Funkcinės klasifikacijos kodai	Asignavimai			
			Iš viso	Iš jų:		
				Paprastosioms išlaidoms		Nepaprastosioms išlaidoms
				Iš viso	Iš jų darbo užmokesčiui	
1	2	3	4	5	6	7
1 1	Teisinės sistemos koordinavimas ir kontrolė	3.	6063	5863	3680	200
1 3	Neteisėtai pareigūnų veiksmais padarytos moralinės ir materialinės žalos atlyginimas	14.	1000	1000		
1 4	Teismų materialinės techninės bazės plėtojimas ir kompiuterizavimas	3.	7170	1950		5220
2 2	Hipotekų registro plėtojimas	3.	3246	3246	2200	
2 3	Specialioji hipotekos įstaigų materialinės techninės bazės plėtimo programa	3.	2481	1231	104	1250
2 4	Juridinių asmenų registro tvarkymas	3.	375	75		300
3 1	Naujų tyrimo metodų įdiegimas ir ekspertinė praktika	3.	6016	5636	3938	380
3 2	Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimas	14.	5650	5650		
3 3	Specialioji ekspertizių atlikimo programa	3.	110	110	30	
3.4	Teismų sprendimų vykdymas	3.	428	428		
4 1	Dalyvavimas kuriant teisinę sistemą	3.	718	718	510	
4 2	Specialioji “Teisės problemų” leidybos programa	3	60	69	20	
4 3	Teisėjų, antstolių, teismų ir hipotekos darbuotojų kvalifikacijos kėlimas	3.	300	300		

1	2	3	4	5	6	7
4 4	Teisėkūros proceso ir įstatymų įgyvendinimo sistemos pagrindų sukūrimas	14.	310-	310		
5 1	Atstovavimas Europos Žmogaus teisių Teisme	3.	249	249	135	
50.1	Europos Sąjungos PHARE paramos bendrojo finansavimo programa	3.	1176			1176
	Iš viso		35352	26826	10617	8526

Iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo Ministerijai 2003 metais papildomai buvo skirta **480,5 tūkst.Lt**, iš jų:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 25 d. nutarimu Nr.355 51,0 tūkst.Lt skirta civilinės būklės aktų registravimo liudijimų blankų gamybos išlaidoms padengti (programa 1.1);

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 22 d. nutarimu Nr.495 229,5 tūkst.Lt skirta Lietuvos teismo ekspertizės centrui įrangai, skirtai fonoskopinėms ir kompiuterinės informacijos ekspertizėms atlikti, įsigyti (programa 3.1.);

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugpjūčio 7 d. nutarimu Nr.991 200,0 tūkst.Lt skirta Klaipėdos rajono apylinkės teismo pastato avarinės būklės fasado remonto išlaidoms padengti (1.4.).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr.1183 paskirsčius 2003 m. valstybės biudžete Finansų ministerijai numatytus asignavimus minimaliai mėnesinei algai padidinti, Teisinės sistemos koordinavimo ir kontrolės programai papildomai skirta **1,1 tūkst.Lt**.

Ministerijos vykdomai Europos Sąjungos PHARE paramos bendrojo finansavimo programai LRV 2003 m. sausio 29 d. nutarimu Nr.131 „Dėl Valstybės investicijų 2003-2005 metų programoje numatytų 2003 metams kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus“ lėšos, skirtos kapitalo investicijoms padidintos **211,0 tūkst.Lt**, t.y. vietoje 1176,0 tūkst.Lt skirta 1387,0 tūkst.Lt.

Ministerijos 2003 m. vykdytų specialiųjų programų gautos viršplaninės įmokos į biudžetą, kurios pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 32 str. paliekamos įstaigai iš viso sudarė **591,5 tūkst.Lt**, iš jų:

- vykdant Specialiąją hipotekos įstaigų techninės materialinės bazės plėtimo programą gauta viršplaninių įmokų į biudžetą 543,4 tūkst.Lt;

- vykdant Specialiąją ekspertizių atlikimo programą – 27,8 tūkst.Lt;

- vykdant Specialiąją „Teisės problemos“ leidybos programą – 20,3 tūkst.Lt.

Pagal patikslintą asignavimų planą, Ministerijai 2003 metais Strateginiame plane numatytų programų vykdymui iš viso skirta **36636,1 tūkst.Lt** (35352,0+480,5+1,1+211,0+591,5) valstybės

biudžeto asignavimų, iš jų paprastosioms išlaidoms **25119,7 tūkst.Lt**, t.sk. darbo užmokesčiui **10317,43 tūkst.Lt** ir nepaprastosioms išlaidoms **11516,4 tūkst.Lt**. Ministerija 2003 metais gavo **35538,2 tūkst.Lt**, t.y. 97 proc. numatytų skirti valstybės biudžeto asignavimų. Ministerijos 2003 metų kasinės išlaidos sudarė **35534,0 tūkst.Lt**, t.y. 4,2 tūkst.Lt mažiau nei buvo gauta asignavimų. Nepanaudotas lėšų likutis 2004 m. sausio 28 d. buvo gražintas Valstybės išdui.

Ministerijos pateiktoje suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2004-01-01 apyskaitoje (Forma Nr.2) nurodytos kasinės išlaidos pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius nevirsijo patikslinto ataskaitinio laikotarpio asignavimų plano.

Ministerija kartu su 2003 metų finansine atskaitomybe pateikė Programų uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitą. Ataskaitoje pateikti Ministerijos 2003 m. vykdytų programų uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai. Ataskaitos duomenimis neįvykdyti penkių programų kai kurių uždavinių metiniai įgyvendinimo planai:

-*programa 02.02 Hipotekų registro plėtojimas* – uždavinys „Ne ginčo tvarka išnagrinėtų kreditorių pareiškimų dėl išieškojimo nukreipimo į įkeistą turtą“ įvykdytas 58 proc., uždavinys „Įregistruota palikimo priėmimo aktų“ įvykdytas 77 proc.;

-*programa 02.03 Specialioji hipotekos įstaigų materialinės techninės bazės plėtimo programa* – uždavinys „Naujų darbo vietų įrengimas“ įvykdytas 50 proc.;

-*programa 02.04 Juridinių asmenų registro tvarkymas* – uždavinys „Įregistruoti nauji juridiniai asmenys“ neįgyvendintas;

-*programa 03.01 „Naujų tyrimo metodų įdiegimas ir ekspertinė praktika“* – uždavinys „Ekspertizų atlikimas pagal teisėsaugos institucijų pavedimus“ įvykdytas 87 proc.;

-*programa 05.01 Atstovavimas Europos Žmogaus teisių Teisme* – uždavinys „Išnagrinėtų bylų prieš Valstybę Europos žmogaus teisių teisme skaičius“ neįgyvendintas.

Klaidos, pažeidimai, netikslumai

Audito metu nenustatėme reikšmingų klaidų Ministerijos sudarytoje 2003 metų finansinėje atskaitomybėje.

Atliekant ilgalaikio turto auditą, nustatyta, kad dalis Ministerijos patikėjimo teise valdomo turto, t.y. negyvenamųjų patalpų, yra perduotos neatlygintinai naudotis kitoms įstaigoms ir organizacijoms.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 12 d. nutarimu Nr. 991 „Dėl Lietuvos Respublikos hipotekos registro steigimo įstatymo įgyvendinimo“ Teisingumo ministerijai valdyti ir naudotis patikėjimo teise buvo perduotos negyvenamosios patalpos Vilniuje, Tilto g. 17/4 Centrinei hipotekos įstaigai ir Vilniaus miesto 1-ojo apylinkės teismo hipotekos skyriui įkurti. Ministerija 1252,24 kv. m. negyvenamąsias patalpas perdavė Centrinės hipotekos įstaigai pagal 2002-10-16 sudarytą valstybės turto panaudos sutartį.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 677 „Dėl negyvenamųjų patalpų perdavimo“ Teisingumo ministerijai valdyti ir naudoti patikėjimo teise Teisės instituto reikmėms buvo perduotos negyvenamosios patalpos Vilniuje, A.Smetonos g. 2/11. Ministerija negyvenamąsias patalpas perdavė Teisės institutui pagal 1999-05-31 sudarytą panaudos sutartį.

Teisingumo ministerija patikėjimo teise valdomas 331,37 kv. m. negyvenamąsias patalpas Vilniuje, Gedimino pr.39/1, pagal 2002-10-02 Valstybės turto panaudos sutartį Nr. 2 perdavė Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad sprendimą dėl valstybės turto perdavimo pagal panaudos sutartį priima Vyriausybė arba jos įgaliota institucija. Ministerija, sudariusi sutartis dėl valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais, nesant atitinkamo Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos sprendimo, nesivadovavo minėta įstatymo nuostata. Tokiu būdu, Ministerijoje vidaus kontrolės procedūros neužtikrino, kad valdant, naudojant ir disponuojant ilgalaikiu turtu būtų laikomasi teisės aktuose nustatytos tvarkos.

Kiti pastebėjimai ir rekomendacijos

Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas naudoja Ministerijos patikėjimo teise valdomomis patalpomis, esančiomis, Tilto g. 17/4, Vilniuje. Teisės aktų nustatyta tvarka sutartis dėl šių patalpų naudojimo nebuvo sudaryta.

Ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr.1890 patvirtinta Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarka, 2004-04-05 raštu Nr. (4.1.)-7R-1992 kreipėsi į Aplinkos ministeriją dėl patalpų perdavimo panaudos būdu sprendimo priėmimo. Vadovaujantis aplinkos ministro 2004-04-22 įsakymu Nr. D1-199 patalpos panaudos būdu perduotos Lietuvos Vyriausiajam administraciniam teismui.

Atliekant Hipotekos skyrių prie apylinkių teismų auditą nustatyta, kad Ministerija vykdydama Hipotekų registro plėtojimo programą Hipotekų skyriams, kaip pavaldžioms įstaigoms, pagal patvirtintas išlaidų sąmatas 2003 metams skyrė biudžeto lėšų. Tačiau Hipotekų skyriai prie apylinkių teismų Statistikos departamente prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės yra įregistruoti kaip biudžetinės įstaigos padaliniai (filialai), o ne kaip biudžetinės įstaigos (juridiniai asmenys). Pagal Civilinio kodekso 2.53 straipsnio 1 dalį, juridinio asmens filialas yra juridinio asmens padalinys, turintis savo buveinę ir atliekantis visas arba dalį juridinio asmens funkcijų. Teismų įstatymo 12 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad kiekvienas teismas yra juridinis asmuo. Tokiu būdu, pagal Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės įregistravimo pažymėjimą,

Hipotekos skyrius yra apylinkės teismo padalinys, o ne Teisingumo ministerijai pavaldi biudžetinė įstaiga. Hipotekos skyrių nuostatai nėra patvirtinti, taip pat nėra reglamentuota, kas turėtų vadovauti hipotekos skyriui.

Audito metu nustatyta, kad daugumoje atvejų teismų pirmininkai vykdo Hipotekos skyrių, kaip apylinkės teismo padalinių vidaus administravimą: įsakymais tvirtina Hipotekos skyriaus darbuotojų pareigybų aprašymus, priima į darbą ir atleidžia iš darbo Hipotekos skyriaus darbuotojus, suteikia jiems atostogas, skiria darbo užmokesčio priedus bei vienkartinės išmokas ir pan.

Hipotekos skyriai prie apylinkės teismų sudaro atskirą finansinę atskaitomybę, kaip biudžetinės įstaigos, pagal Finansų ministro 2001-12-28 įsakymu Nr. 346 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintas biudžetinių įstaigų finansinės atskaitomybės formas. Hipotekos skyrius yra biudžetinės įstaigos padalinys, tačiau teisės aktais nėra reglamentuotas biudžetinės įstaigos padalinio atskiros finansinės atskaitomybės sudarymas.

Mūsų nuomone, Hipotekos skyrių prie apylinkės teismų statusas teisės aktais nepakankamai reglamentuotas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2001 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 69 patvirtino Advokato ir advokato padėjėjo, teikiančių valstybinę teisinę pagalbą, darbo apmokėjimo dydžius ir tvarką ir sutiko, kad Teisingumo ministerija vykdytų viešąjį pirkimą iš vienintelio šaltinio-pirktų iš Lietuvos advokatų tarybos valstybinės teisinės pagalbos koordinavimo ir kitas su šios teisinės pagalbos organizavimu susijusias paslaugas, panaudodama šiam tikslui ne daugiau kaip 3 procentus Lietuvos Respublikos biudžeto lėšų, skirtų valstybinei teisei pagalbai. Nutarime nurodyta, kad atlyginimas už valstybinės teisinės pagalbos teikimą apskaičiuojamas ir išmokamas teisme pagal procesinių veiksmų atlikimo vietą advokatui ar advokato padėjėjui pateikus nurodytus dokumentus.

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo programos vykdymui 2003 m. skirti biudžeto asignavimai 5650,0 tūkst. Lt buvo naudojami pagal asignavimų valdytojo patvirtintą bendrą šios programos biudžeto išlaidų sąmatą, programos lėšas paskirstant pagal kiekvienam teismui patvirtintas biudžeto išlaidų sąmatas.

Teismai nėra Teisingumo ministerijai tiesiogiai pavaldžios įstaigos ir Ministerija už suteiktą valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, t.y. už advokatams ir advokatų padėjėjams išmokėtą darbo užmokestį atsiskaito su teismais, kaip su paslaugų tiekėjais. Mūsų nuomone, atsiskaitymas su teismais turėtų būti vykdomas pagal sutartis, kuriose būtų numatytos programos vykdymui skirtų lėšų gavimo, panaudojimo ir atsiskaitymo sąlygos.

Valstybės kontrolė, siekdama, kad Ministerijoje būtų teisingai ir teisėtai valdomas valstybės turtas bei naudojamos biudžeto lėšos, teisingumo ministrui Vytautui Markevičiui rekomenduoja:

1. Patvirtinti papildomas vidaus kontrolės priemonės, kurios užtikrintų ilgalaikio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumą;
2. Inicijuoti teisės aktų pakeitimą dėl tikslesnio Hipotekos skyrių prie apylinkių teismų teisinio statuso reglamentavimo;
3. Užtikrinti, kad vykdant Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo programą, atsiskaitymas su teismais už advokatų ir advokatų padėjėjų suteiktą teisinę pagalbą būtų vykdomas pagal sutartis.

Finansinio audito 2-ojo departamento
direktorė

Vida Atraskienė

Vyresnioji valstybinė auditorė

Vilmantė Jasevičiūtė

Susipažinome:

Teisingumo ministras

Vytautas Markevičius

Finansų departamento direktorė

Gertrūda Tumelienė